

Exploring Factors Affecting Fear of Crime Among Iranian Citizens: A Review of Literature

Taha Ashayeri¹

Assistant Professor, Department of History and Sociology, Faculty of Social Sciences,
University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Seyed Ali Mirlohi

PhD student in Jurisprudence and Private Law, Shahid Motahari University, Tehran, Iran

Anis Asadi

PhD student in Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Imam Sadeq University,
Tehran, Iran

Received: 17 July 2023 Revised: 8 October 2023 Accepted: 19 December 2023

Abstract

Fear of crime describes terror, apprehension, panic, general anxiety, sense of insecurity and social concern about the victim provoked by social crimes (theft, pickpocketing, robbery, threats to one's life and properties, shoving, extortion, harassment of women, obscenity and defamation). Due to socio-cultural changes and social transition from a traditional mechanical state to a modern-organic form (industrialization, urbanization, growing immigration and globalization), Iranian society has witnessed a shift from traditional crimes to emerging and complex issues that have affected the quality of life of citizens. In this regard, the escalation of social problems, the prevalence of violent and economic crimes, robbery, pickpocketing, street violence and its reflection in the mass media have fueled the fear of crime and concern of citizens. Accordingly, the main goal of the study is to explore the factors affecting the fear of crime among Iranian citizens through a review of the literature. This is a meta-analysis that adopts a purposive-non-probability sampling method. The statistical population consists of 89 documents (scientific sources of Normags, MagiIran, IranDoc and the Scientific Information Database (SID) of the Academic Center for Education, Culture and Research), of which 35 documents in the period from 2009 to 2014 were selected as the sample based on the inclusion and exclusion

1. Corresponding Author. Email: t.ashayeri@uma.ac.ir

©2024 The author(s). This is an open access article under the CC BY license:
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

How to cite this article: Ashayeri, T., Mirlohi, S. A. and Asadi, A. (2024). Exploring Factors Affecting Fear of Crime Among Iranian Citizens: A Review of Literature. Ferdowsi University of Mashhad Journal of Social Sciences, 21(4), 71-97. doi: 10.22067/social.2023.78852.1229

criteria. The analysis was conducted through Cohen's *d* and Fisher's *f* tests. The results of the systematic meta-analysis of CMA2 suggest that social factors (satisfaction with the police's performance, social disorganization, social belonging, social control, social capital), cultural factors (mass media consumption, cultural capital, religious belonging, sports lifestyle), economic factors (relative deprivation, economic status, economic pressures, economic participation) and psychological factors (self-esteem, labeling, victimization experience, mental health, social isolation) have a bearing on increased citizens' concern and fear of crime. Ultimately, the fear of crime a social, forced, and external reality from 2009 to 2024 has multidimensional roots, and the lack of any macro, medium, and micro policymaking for its control leads to residential instability, growing social heterogeneity, disruption of social supervision and control, civic indifference, decreased quality of life, poor psychosocial health, limited economic participation, collapse of social capital, and the shift of civil society to a transitional environment; a broken window and non-defense social-environmental space.

Keywords: Fear of Crime, Social Capital, Mental Health, Lifestyle, Economic Participation.

مطالعه عوامل مؤثر بر ترس از جرم میان شهروندان ایرانی:

مروری بر پژوهش‌های سابق

طاها عشایری (استادیار گروه تاریخ و جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران، نویسنده مسئول)

t.ashayeri@uma.ac.ir

سید علی میرلوحی (دانشجوی دکتری فقه و حقوق خصوصی، دانشگاه شهید مطهری (ره)، تهران، ایران)

s_a_m1375@yahoo.com

انیس اسدی (دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشگاه امام صادق(ع)، تهران، ایران)

asadi.a@gmail.com

چکیده

ترس از جرم به معنای ترس، دلهره، هراس، اضطراب عمومی، احساس ناامنی و نگرانی اجتماعی نسبت به قربانی توسط جرائم اجتماعی (سرقت، کیف‌قاپی، دزدی، تهدید مالی-جانی، تنه‌زدن، اخاذی، مزاحمت ناموسی، فحاشی و هتک حرمت) است. جامعه ایرانی به دلیل تغییرات اجتماعی-فرهنگی و فرایندهای گذار اجتماعی از حالت سنتی-مکانیکی به قالب مدرن-ارگانیک (صنعتی شدن، شهرنشینی، افزایش مهاجرت و جهانی شدن)، با عبور از آسیب و جرائم سنتی به مسائل و جرائم نوپدید و پیچیده همراه بوده است که کیفیت زندگی شهروندان را تحت تأثیر قرار داده است. به طوری که افزایش مسائل و آسیب‌های اجتماعی؛ شیوع جرائم مالی و خشن، سرقت، کیف‌قاپی، خشونت خیابانی و باز تکرار آن در رسانه‌های جمعی، بر شدت ترس از جرم و نگرانی شهروندان افزوده شده است. براین اساس هدف اصلی این پژوهش، مطالعه عوامل مؤثر بر ترس از جرم میان شهروندان ایرانی (مروری بر پژوهش‌های سابق) است. روش تحقیق از نوع فراتحلیل، روش نمونه‌گیری تعدی-غیراحتمالی؛ از جامعه آماری ۸۹ سند (منابع علمی نورمگز، مگ‌ایران، ایران داک و پایگاه علمی جهاد دانشگاهی) ۳۵ سند علمی به‌عنوان حجم نمونه در فاصله زمانی ۱۳۸۸ الی ۱۴۰۳ با تکیه بر ملاک ورود و خروج گزینش شده و از طریق آزمون d کوهن و f فیشر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج فراتحلیل نظام مند cma2 نشان می‌دهد که عوامل اجتماعی (رضایت از عملکرد پلیس انتظامی، بی‌سازمانی اجتماعی، تعلق اجتماعی، کنترل اجتماعی، سرمایه اجتماعی)؛ عوامل فرهنگی (مصرف رسانه جمعی، سرمایه فرهنگی، تعلق مذهبی، سبک

زندگی ورزشی)؛ عوامل اقتصادی (محرومیت نسبی، پایگاه اقتصادی، فشارهای اقتصادی، مشارکت اقتصادی) و عوامل روانی (عزت نفس، برچسب زنی، تجربه قربانی شدن، سلامت روانی، انزوای اجتماعی) در افزایش نگرانی و ترس از جرم شهروندان مؤثر بوده است. در نهایت ترس از جرم به مثابه واقعیتی اجتماعی، اجباری و بیرونی طی سالهای ۱۳۸۸ الی ۱۴۰۳ ریشه‌های چند بعدی داشته و عدم سیاست گذاری کلان، میانی و خرد در کنترل آن؛ منجر به بی‌ثباتی سکونت، افزایش ناهمگونی اجتماعی، اختلال نظارت و کنترل اجتماعی، بی‌تفاوتی مدنی، افت کیفیت زندگی، کاهش سلامت روانی-اجتماعی، کاهش مشارکت اقتصادی، فروپاشی سرمایه اجتماعی و گذار جامعه مدنی به محیط انتقالی، فضای پنجره شکسته و غیردفاع اجتماعی-محیطی می‌گردد.

واژگان کلیدی: ترس از جرم، سرمایه اجتماعی، سلامت روانی، سبک زندگی، مشارکت اقتصادی.

۱. مقدمه

ترس به مفهوم هراس، استرس، دلهره از قربانی شدن و حس خطر بوده (سهراب‌زاده و همکاران، ۱۳۹۳: ۸۸) و سلب‌کننده اعتماد مدنی و افزایشنده احساس ناامنی اجتماعی است (مایز، ۲۰۰۱). جرم به عملی خارج از ساختارهای هنجاری و قانونی جامعه اطلاق می‌شود که با مجازات رسمی همراه است (سندبرگ، ۲۰۱۱). ترس از جرم^۱، بخش جدایی‌ناپذیر زندگی امروزی به شمار رفته و اشاره به ترس از رفتن به خیابان و ترس از جرائمی دارد که می‌تواند وی را قربانی خود نماید (پری‌تو و ریچارد بیشوپ^۲، ۲۰۱۸). جرم به عمل و رفتاری اطلاق می‌شود که از طرف قانون و نظام قضایی تحت پیگرد حقوقی و کیفری قرار می‌گیرد (ویلی و هویوکن^۳، ۲۰۱۳). ترس از جرم روی کیفیت زندگی شخصی-اجتماعی (دولن و پیسگود^۴، ۲۰۰۷) تأثیر گذاشته و نگرانی‌های عمده را ایجاد می‌کند (کارو و همکاران^۵، ۲۰۱۰) و باعث

-
1. fear of crime
 2. Prieto Curiel & Richard Bishop
 3. Wiley & Hoboken
 4. Dolan & Peasgood
 5. Carro D, Valera S, Vidal

جابه‌جایی سکونتی^۱ نیز می‌گردد (باکس و اندریو^۲، ۱۹۸۸). گرچه انعکاس رسانه‌های جمعی (هالیس^۳ و همکاران، ۲۰۱۷)، ممکن است اندکی آن‌ها را غیرواقعی نمایش دهد. مفهوم ترس از جرم به همان ترس پیش‌بینی‌شده اشاره دارد؛ یعنی ترس از جرم به معنی احساس خطر و نگرانی افراد از آسیب و تبدیل به قربانی جنایات شدن در محلات شهری است (احمدی و عربی، ۱۳۹۲: ۴۰). این ترس، واکنش روانی-هیجانی فرد نسبت به مسائل مجرمانه (فرارو، ۱۹۹۵) و بی‌نظم‌کننده اجتماعی است (جاهیانگ، ۲۰۰۸: ۱۱). احساس ناامنی در جامعه بر نظام همسایگی و کیفیت تعامل (تاندوگان و ایلهان، ۲۰۱۶: ۲۱۲) و سبک زندگی و سرمایه اجتماعی تأثیرگذار است (علیوردی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۴). در جامعه، اخبار جرائم، قتل‌های ناموسی، سرقت و سایر بزهکاری اجتماعی، خود القاکننده میزان ترس به شهروندان است (کلک، ۲۰۱۷: ۱۵۷۲) که منجر به افزایش استرس و کاهش رفاه ذهنی شده است (جسکون و گری^۴، ۲۰۱۰: ۶). ترس از جرم به‌طور گسترده در مطالعات جرم‌شناسی^۵ مطرح است (وار^۶، ۲۰۰۰: ۴۵۲) و بر روی نگرانی اجتماعی شهروندان تأثیر گذاشته و سلامت اجتماعی^۷ و رفاه آن‌ها را تهدید می‌کند (جسکون و گری^۸، ۲۰۱۰: ۶). مطالعات و بررسی پیشینه تجربی داخلی پژوهش و نتایج آن‌ها، نشانگر تأثیر عوامل چندگانه روانی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بر مسئله ترس از جرم در میان شهروندان ایرانی است. با توجه به اهمیت مسئله احساس امنیت و مقابله با ترس از جرم و ارتقای بهزیستی، سلامت روانی و بهبود بسترهای امنیت روانی-اجتماعی شهروندان، پژوهش حاضر بر حسب ضرورت فوق، مطالعات صورت گرفته بین فاصله زمانی ۱۳۸۸ الی ۱۴۰۳ (پژوهش منتشرشده مرتبط با محور تحقیق حاضر) را بعد از غربالگری با روش فراتحلیل و نرم‌افزار cma2 ارزیابی

1. Residential Displacement
2. Box S, Hale C, Andrews G
3. Hollis
4. Gray, Jackson, and Farrall.
5. Criminology
6. Warr
7. Social health
8. Jackson&Gray

نموده و عوامل مشترک اثرگذار بر ترس از جرم شهروندان ایرانی را استخراج و تبیین نموده است. براین اساس مهم ترین پرسش های پژوهش حاضر عبارتند از:

- ۱- عوامل اجتماعی مؤثر بر ترس از جرم شهروندان ایرانی کدامند؟
- ۲- عوامل فرهنگی مؤثر بر ترس از جرم شهروندان ایرانی کدامند؟
- ۳- عوامل اقتصادی مؤثر بر ترس از جرم شهروندان ایرانی کدامند؟
- ۴- عوامل روانی مؤثر بر ترس از جرم شهروندان ایرانی کدامند؟

۲. مبانی نظری پژوهش

ترس از جرم: ترس از جرم به نگرانی از قربانی جرم شدن اشاره دارد (گارفالو و لوب^۱، ۱۹۷۸: ۱۳). ترس از جرم به نگرانی داشتن فرد نسبت به جرم و احساس ناامنی اجتماعی از سوی مجرمان (سراج زاده و گیلانی، ۱۳۸۹: ۱۲) و واکنشی هیجانی و اضطراب ناشی از شیوع جرائم اجتماعی و همراه با دلهره و وحشت است (دوندر، ۲۰۰۹: ۵). ترس از جرم پاسخی هیجانی و مبتنی بر اضطراب و وحشت، نسبت به جرم یا نمادهای مرتبط با جرم در ذهن افراد است (احمدی و همکاران، ۱۳۹۱: ۲).

ترس از جرم و قربانی شدن به مفهوم دل نگرانی فرد از قربانی شدن (خود، اعضای خانواده، خویشاوندان، همسایه و شبکه های پیوندی) به وسیله ولگردان، معتادان، سارقان، کودکان، مزاحمان خیابانی، سودجوها، گروه های بزهکار و افراد فاقد اخلاق مدنی است که ممکن است خود یا یکی از نزدیکان وی را در معرض تهدید یا قربانی شدن قرار دهند. ترس از جرم در محیط هایی شکل می گیرد که در آن جرائمی از جمله قتل، خشونت، نزاع و درگیری خیابانی و فیزیکی، سرقت، مزاحمت های ناموسی، تهدید و تعقیب توسط غریبه ها زیاد بوده و فرد به طور مستقیم یا غیرمستقیم آن را تجربه نموده و یا یکی از نزدیکان و آشنایان فرد، با این جرائم مواجه شده اند. بنیان گذاران جامعه شناسی از کلاسیک (دورکیم، تونیس، اسپنسر، وبر، پارسونز) تا پسا کلاسیک (گیدنز، پیربوردیو، هابرماس)، ترس از جرم را زائیده دوران گذار اجتماع از جامعه

1. Garofalo & Laub

مکانیکی - سستی به جامعه ارگانیکی - مدرن می‌دانند. ترس از جرم حاصل این بی‌نظمی - آشفستگی گذار تاریخی اجتماع است که سرآغاز آن به توسعه و نوسازی برمی‌گردد. توسعه‌ای که در آن ناهمسازی ساختاری بین نهادهای اجتماعی، باعث آنومی توسعه و بی‌نظمی اجتماعی می‌گردد. به لحاظ تاریخی ریشه ترس از جرم در اندیشه تاریخی هابز "لویاتان"، جان لاک "عصر طبیعی و مدنی" و روسو "قرارداد اجتماعی"، نمود یافته است که در گذار از عصر طبیعی به عصر قراردادی انعکاس یافته است. در جامعه‌شناسی، آثار دورکیم "تقسیم‌کار اجتماعی"، مدل‌های مکانیکی و پسامکانیکی را در باب توسعه و پیامدهای این گذار، به مسئله ترس از جرم و قربانی شدن اختصاص داده است. براین اساس، امیل دورکیم (مکانیکی به پسامکانیکی)، هربرت اسپنسر (نظامی به صنعتی)، فردیناند تونیس (جامعه به اجتماع) و پارسونز (مدل سه سنجی جوامع)، ترس از جرم را ناشی از وقایعی می‌دانند که در مرحله انتقال تاریخی مشاهده می‌شود. متفکران کلاسیک، رخداد ترس از جرم را به فاصله زمانی-تاریخی، توسعه از نقطه A به نقطه B و گذار نافرجام اجتماعی (توسعه ناموفق و ناکام، بی‌هنجاری، ناهمسازی نهادهای سنتی و مدرن)، نسبت می‌دهند و علت آن را در بی‌تعادلی ارزشی، فقدان ثبات هنجاری، بی‌اثر شدن قوانین و فقدان قواعد مرسوم برای اجتماع می‌دانند (عشایری و نیازی، ۱۴۰۲: ۱۱).

ترس از جرم، برگرفته از بسترهای اجتماعی - فرهنگی و فضای کالبدی - محیطی است. براین اساس در مطالعات جنایی و اجتماعی، برای سنجش میزان ناامنی محیطی، اجتماعی و وضعیت ترس از جرم ساکنان، جرائم به‌عنوان نشانگر یا نمایه‌های ترس از جرم، تلقی می‌شوند. شاخص‌های ناامنی و جرائم خشن شامل قتل (عمد و غیرعمد) تهدید و تعقیب، اجبار و اکراه، تظاهر به چاقوکشی، سرقت از اماکن دولتی، منزل، مغازه و موتورسیکلت، مسموم کردن عمدی، قاچاقچیان دستگیرشده مواد مخدر، نزاع و درگیری، مزاحمت‌های ناموسی و اخلاقی، کودک‌ربایی، خشونت و کودک‌آزاری هستند. مهم‌ترین ابعاد و شاخص ترس از جرم عبارتند از:

الف. بعد مالی: منظور این است که افراد نگران دارایی، اموال و سرمایه مالی خود باشند؛ یعنی ترس و نگرانی از ربوده شدن اموال و وسایل شخصی در اجتماع است (بایبری و همکاران، ۱۳۹۵)؛ اینکه افراد تا چه اندازه نگرانی مالی دارند.

ب. بعد جانی: به معنای عدم تضمین جسم و جان افراد در مقابل خطرات و آسیب‌هایی است که منجر به ترس و ناامنی آن‌ها می‌گردد. هرگونه تهدیدی که علیه جان انسان‌ها باشد، امنیت جانی آن‌ها را از بین می‌برد (عشایری و نیازی، ۱۴۰۲). این بعد نشان می‌دهد که فرد تا چه اندازه در محل سکونت یا اجتماع خود، از تهدید و قربانی شدن جانی به دست دیگری، احساس نگرانی دارد.

ج. بعد روانی (فکری): نوعی جهت‌گیری و ذهنیت روانی منفی (عدم رضایت، غیرآرامش‌بخش) در مورد اجتماع و یا محل زندگی خود است. در این حالت فرد از اینکه قربانی شود یا مورد سوءقصد قرار بگیرد، احساس اضطراب و ترس و ناامنی دارد (عباسی‌اسفنجیر و رحمانی فیروزجاه، ۱۳۸۹).

د. بعد اخلاقی (ناموسی): به معنای عدم تضمین اصول و الگوهای اخلاقی در روابط و مناسبات اجتماعی است (حسینی‌نثار و قاسمی، ۱۳۹۱: ۶). اخلاق یکی از پایه‌های مهم در پایداری ساکنان و اجتماع انسانی است. هرگونه زوال اخلاقی، نوعی از بین رفتن شبکه‌های بین گروهی و انسجام تلقی می‌گردد. این بعد از ترس از جرم بیان می‌دارد که افراد چه اندازه نگران مزاحمت‌های اخلاقی و ناموسی در مورد خود و خویشاوندانشان هستند. مهم‌ترین نظریه‌های استفاده‌شده در پژوهش حاضر عبارتند از:

۱.۲. نظریه پنجره شکسته^۱

رویکرد نوینی از نظریه بی‌سازمانی اجتماعی در حوزه بوم‌شناسی شهری است که نشان‌دهنده میزان اختلال شهری، خرابکاری و اثرگذاری آن برافزایش جرم و رفتارهای ضداجتماعی است. نظارت بر محیط اجتماع و کاهش بی‌نظمی فیزیکی، از شدت یافتن ترس از جرم جلوگیری می‌کند (دیلینی، ۱۳۹۰: ۷۶). براین اساس، بی‌توجهی به اخلال در نظم عمومی و اعمال تخریبی چون نوشتن و کشیدن اشکال روی دیوارها، ریختن زباله، تخریب اموال عمومی، نوشیدن مشروبات الکلی در انظار عمومی، گدایی و ولگردی حاکی از عدم توجه به فضای شهری بوده که زمینه را برای جرائم مهم‌تر فراهم می‌کند. براین اساس، کاهش سرمایه اجتماعی، رواج

1. Broken Windows

بی‌اعتمادی، کناره‌گیری نظارت‌های مدنی و تحولات فرهنگی در حوزه خانواده و نقش‌های متناظر با آن، در افزایش نابهنجاری چون ترس از جرم مؤثر است. رشد و توسعه جوامع، گذر از عصر سنتی به مدرن با بازاندیشی در هویت (گیدنز، ۱۳۸۰)، تضعیف انسجام و فقدان قواعد شفاف و روشن، کاهش پیوندهای محلی و اجتماعی، بی‌تفاوتی اجتماعی یا فردگرایی و فرسایش اقتدار و بازدارندگی اخلاقی و بحران‌های اجتماعی-هنجاری زمینه‌ناامنی اجتماعی و ترس از جرم در اجتماع را افزایش می‌دهد.

۲.۲. نظریه اثربخشی جمعی

اثربخشی جمعی حاوی دو مفهوم کلیدی کنترل رسمی و غیررسمی ناشی از پیوندهای اجتماعی است. این نظریه از مفاهیم کلان جامعه‌شناختی نظیر "سرمایه اجتماعی، اعتماد، انسجام، پیوندها، همبستگی، نظارت اجتماعی" در تبیین ترس از جرم بهره می‌گیرد. اثربخشی جمعی بیان می‌کند که دخالت همسایه‌ها، خویشاوندان و اعضای خانواده، نوعی پیوستگی اجتماعی را بازآفرینی می‌کند، هر چه این رویه، بیشتر نهادینه شود به همان میزان، افراد حاوی پشتوانه عاطفی شده و از سرمایه اجتماعی غنی بهره‌مند می‌شوند. افرادی که دارای اعتماد اجتماعی بالایی هستند، از پیله حفاظتی در برابر ناامنی‌ها برخوردار هستند و به این دلیل، ترس از جرم کمتری را تجربه کرده و خود را در برابر آن مقاوم می‌دانند. وقتی اجتماعی اثربخشی جمعی خود را از دست بدهد، با بی‌تفاوتی اجتماعی روبه‌رو خواهد گردید، در این حالت، به دلیل کاهش پیوندهای اجتماعی و از بین رفتن نظارت‌های غیررسمی، احتمال افزایش گروه‌های مخمل امنیت بیشتر شده و ترس از جرم را در بین ساکنان بیشتر می‌کند (عشایری و نیازی، ۱۴۰۲: ۱۰۳).

۳.۲. نظریه فضای قابل دفاع شهری

نظریه فضای بی‌دفاع شهری بیان‌کننده یک شهر هراس‌انگیز و دارای جرائم اجتماعی است که جامعه شاهد رفتارهای نابهنجار و میزان مسائل منفی است. نیومن، این نظریه را به صورت فضایی به کار برده است که شبیه پنجره شکسته ویلسون است. فضا هیچ تعلق به اجتماع ندارد.

رها گشته از جامعه و محل تجمع خرده فرهنگ‌هاست. بی‌نظمی فیزیکی و ظواهر نامناسب، انتقال‌دهنده احساس ناامنی به اجتماع است (یوسفی و جوهری، ۱۳۹۳: ۱۳۱). در این فضا، عدم تعلق اجتماعی، فقدان سرمایه اجتماعی گرم و اتصال‌دهنده، نشان از کاهش نظارت‌های اجتماعی است که در آن کنترل اجتماعی اعم از رسمی و غیررسمی از کار افتاده و اثربخش نیستند (ابراهیمی جم و احمدیان، ۱۳۹۳). این نظریه، شبیه روایت تئوری بی‌سازمانی اجتماعی از یک جامعه است که ساکنان در حال تجربه ناامنی و جرم هستند (قلیچ و عماری، ۱۳۹۲: ۲۹). جاهایی از شهر که از دید اجتماع پنهان مانده یا اهمیت خود را از دست داده است (سجادیان و همکاران، ۱۳۹۴: ۵۴). ظواهر آشفته، طبقات ناهمگون، بی‌نظمی فیزیکی و اجتماعی، گویای هراس هستند (محسنی تبریزی و همکاران، ۱۳۹۰). شهر برای تعامل اجتماعی است (ربانی، ۱۳۸۸: ۶). وجود ترس بیانگر، یک تعامل گسسته است و حکایت از رواج ناامنی دارد. به‌زعم پارک و برگس^۱ (۱۹۲۵)، در کلان‌شهرها، نگرانی و نحوه مبارزه با جرائم باعث افزایش احساس ناامنی اجتماعی می‌شود (حاتمی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۲: ۶۹). شهرهای بی‌سازمان و غیرقابل دفاع، نشان می‌دهند که آنجا با عدم نظارت، بی‌تفاوتی، محرومیت و انباشت تعارض‌ها مواجه است (اسماعیلی، ۱۳۸۶: ۱۷۸). این وضعیت به بربریت خیابانی یا وحشیگری خیابانی شهرت یافته است (مرصوصی و خزایی، ۱۳۹۳: ۱۱۳). این فضا، بیانگر فرسایش سرمایه اجتماعی، تعامل ضعیف بین ساکنان و کاهش اعتماد متقابل است که نگرانی و ترس از وقوع جرم را افزایش می‌دهد (نایی و سلیمانی، ۱۳۹۶: ۴۴).

۳. پیشینه تجربی پژوهش در ایران

با توجه به ارتباط تحقیق حاضر با فراتحلیل مطالعات داخلی، پژوهش منتشر شده در منابع علمی نورمگز، مگ‌ایران، ایران‌داک و پایگاه علمی جهاد دانشگاهی بعد از طی مراحل غربالگری، در جدول شماره یک به‌اختصار گزارش شده‌اند.

1. Robert E. Park and Ernest Burgess

جدول ۱. پیشینه تجربی پژوهش

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نویسندگان	روش نمونه‌گیری	نمونه	گروه مورد بررسی	مکان مطالعه
طاهری و همکاران (۱۴۰۳)	سه‌میه‌ای	۳۸۴	مناطق پنجگانه شهرداری کاشان	کاشان
نبی‌زاده و نصرتی (۱۴۰۲)	تصادفی	۴۰۰	ساکنان محله گل‌سار و پاره بیجار	رشت
صابری فر (۱۴۰۱)	تصادفی	۳۰۰	ساکنان شهر اهواز	اهواز
حاجیان (۱۴۰۱)	خوشه‌ای	۱۵۷۷۸	کل کشور	مراکز استان‌های کشور
ثانی (۱۴۰۱)	تصادفی	۳۸۳	زنان و مردان ۶۵-۱۸ ساله	تهران
عشایری و حسنوند (۱۴۰۰)	تصادفی ساده	۲۷۸	شهروندان اردبیل	اردبیل
جلیلی و همکاران (۱۴۰۰)	هدفمند	۱۹۲	ساکنان اکباتان	تهران
ا قدم و همکاران (۱۳۹۹)	خوشه‌ای	۶۰۰	حاشیه‌نشینان تبریزی	تبریز
براری و همکاران (۱۳۹۸)	تصادفی	۲۰۰	زنان بابلی	بابل
صرافی و همکاران (۱۳۹۸)	تصادفی	۳۲۰	زنان تهرانی	تهران
فرخجسته و عبداللهی (۱۳۹۸)	تصادفی	۸۵	زنان بزهارکار تهرانی	تهران
مرادی و همکاران (۱۳۹۸)	خوشه‌ای	۳۳۰	سالمدان شیرازی	شیراز
بیات و همکاران (۱۳۹۷)	تعمدی	۳۸۴	زنان منطقه ۱۲ تهرانی	تهران
مرادی و جم نژاد (۱۳۹۷)	خوشه‌ای	۳۳۰	سالمدان شیرازی	شیراز
خراسانی و همکاران (۱۳۹۶)	تصادفی	۳۸۴	شهروندان پاکدشتی	پاکدشت
عبدالملکی و همکاران (۱۳۹۶)	خوشه‌ای	۱۱۹۶	شهروندان تهرانی	تهران
شکوری اصل (۱۳۹۵)	خوشه‌ای	۲۰۰	زنان منطقه ۱۱	تهران
کاویانی و پورقهرمانی (۱۳۹۵)	خوشه‌ای	۸۰۰۰۰	شهروندان جنوب شهر تبریزی	تبریز
نبوی و چیشبه (۱۳۹۴)	تصادفی طبقه‌ای	۳۸۴	شهروندان اهوازی	اهواز
پنج تنی (۱۳۹۳)	خوشه‌ای	۳۹۴	شهروندان شهرک حج‌تیه مشهد	مشهد
سبزه‌ای و مرادی (۱۳۹۳)	خوشه‌ای	۳۸۰	اقوام کرد و لک	کرمانشاه

نویسندگان	روش نمونه‌گیری	نمونه	گروه مورد بررسی	مکان مطالعه
سهراب‌زاده و همکاران (۱۳۹۳)	خوشه‌ای	۲۵۰	حاشیه‌نشینان	تبریز
لطفاله (۱۳۹۳)	طبقه‌ای	۳۸۴	زنان اهوازی	اهواز
احمدی و همکاران (۱۳۹۲)	خوشه‌ای	۴۰۵	شهروندان کرجی	کرج
احمدی و عربی (۱۳۹۲)	خوشه‌ای	۴۱۳	شهروندان کرجی	کرج
چیشنه (۱۳۹۲)	طبقه‌ای	۳۸۴	شهروندان	اهواز
سیدزاده ثانی (۱۳۹۲)	خوشه‌ای	۲۲۸	شهروندان مشهدی	مشهد
احمدی و همکاران (۱۳۹۱)	خوشه‌ای	۴۱۳	شهروندان کرجی	کرج
عبدالله‌پور (۱۳۹۱)	تصادفی ساده	۴۹۲	شهروندان ساری	ساری
جهانی (۱۳۹۰)	تصادفی	۲۰۰	شهروندان مشهدی	مشهد
صدیق‌سروستانی و اصفهانی (۱۳۹۰)	تصادفی	۳۸۶	ساکنان محله جنت‌آباد شمالی	تهران
عربی (۱۳۹۰)	خوشه‌ای	۴۱۳	شهروندان کرجی	کرج
سراج‌زاده و گیلانی (۱۳۸۹)	تصادفی	۳۰۰	شهروندان تهرانی	تهران
احمدی و افراسیابی (۱۳۸۸)	تصادفی	۳۰۰	ساکنان محله جرم خیز	شیراز
عسگری و زنجانی‌زاده (۱۳۸۷)	تصادفی	۳۰۰	زنان هرمزگانی	بندرعباس
ربانی و همتی (۱۳۸۸)	خوشه‌ای	۳۲۰	شهروندان زنجان	زنجان

۳. ۱. نوآوری تحقیق (نقد پیشینه و وجه نوآوری)

پرداختن به مسئله ترس از جرم، به دلیل افزایش نگرانی، اضطراب و دلهره ناشی از تهدید و قربانی جرائم شدن جهت سیاست‌گذاری‌های لازم برای ارتقای احساس امنیت اجتماعی شهروندان امری الزامی است. مرور اسناد علمی و پیشینه پژوهش‌های سابق در بازه زمانی ۱۳۸۸ الی ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که نگرانی‌های اجتماعی و ترس از جرم در این دهه‌ها افزایش داشته است، با توجه به حجم بالای مطالعات تجربی-میدانی؛ پژوهش فعلی باهدف دستیابی به

مهم‌ترین عوامل عمومی مؤثر بر ترس از جرم میان شهروندان؛ از طریق cma2 این یافته‌ها را تحلیل و تبیین نموده و مهم‌ترین دلایل جامع بروز و ظهور ترس از جرم را بررسی نموده است.

۴. روش پژوهش

در این تحقیق از فراتحلیل کمی بهره گرفته شده است. فراتحلیل برآورد اندازه اثر مطالعات در یک واحد اصلی با نرم‌افزار CMA2¹ است که با ارجاع به مقالات منتشره، سال پژوهش، متغیرهای معنی‌دار با وابسته ارزیابی می‌شود. برای دریافت و جمع‌آوری مقالات از سایت نورمگز، سیویلیکا، ایران‌داک و مگ‌ایران با کلیدواژه "ترس از جرم" در بازه زمانی ۱۳۸۸ الی ۱۴۰۳، با حجم نمونه ۸۹ تحقیق را شناسایی و بعد از کنترل برحسب ملاک ورود (معیارهای لازم برای فهرست فراتحلیل) و خروج (عدم معیارهای مناسب از جمله پیمایشی نبودن، نداشتن حجم نمونه و ضرایب همبستگی و اعتبار و روایی پایین) تعداد ۳۵ سند وارد نرم‌افزار شده و اندازه اثر نهایی هر پژوهش و اثر نهایی کل به‌وسیله فرمول فیشر و کوهن برآورد شده است.

۵. یافته‌های پژوهش

۵.۱. یافته‌های توصیفی

- ۴۸ درصد از گروه مورد مطالعه شهروندان عمومی، ۲۵ درصد دانشجویان؛ ۱۵ درصد حاشیه‌نشینان؛ ۱۰ درصد کارمندان دولتی و ۲ درصد نخبگان و کارشناسان بوده‌اند.

- شیوه نمونه‌گیری در ۵۳ درصد خوشه‌ای؛ ۲۵ درصد تصادفی ساده؛ ۱۷ درصد طبقه‌ای؛ ۳ درصد دسترس و ۲ درصد هدفمند بوده است.

- ۴۸ درصد نویسندگان از رشته علوم اجتماعی؛ ۵ درصد علوم روانشناسی؛ ۳۱ درصد علوم تربیتی، ۶ درصد رشته اقتصاد؛ ۴ درصد رشته حقوق و ۶ درصد رشته علوم پزشکی هستند.

- از نظر هویت قومی ۶۰ درصد فارس؛ ۱۴ درصد آذری؛ ۱۲ درصد کرد؛ ۱۰ درصد لر و ۴ درصد عرب هستند.

- نوع سند پژوهشی در ۷۸ درصد مقاله پژوهشی و ۲۲ درصد پایان نامه کارشناسی ارشد بوده است.

- به لحاظ جنسیت گروه مطالعه ۶۱ درصد ترکیبی (زنان و مردان)، ۲۰ درصد مردان و ۱۹ درصد زنان بوده است.

۲.۵. یافته‌های تحلیلی

جدول ۲. نتایج تحلیلی پژوهش

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتایج آماری پژوهش					متغیرهای استخراج شده	
سطح معنی داری	مقدار Z	حد بالا	حد پایین	اندازه اثر		
۰/۰۰۰	۱۳/۱۶۷	۰/۲۲۸	۰/۱۳۲	۰/۱۵۰	رضایت از عملکرد پلیس انتظامی	عوامل اجتماعی
۰/۰۰۴	-۳/۲۴۲	-۰/۲۱۸	-۰/۰۱۸	-۰/۳۴۱	بی‌سازمانی اجتماعی	
۰/۰۰۰	۵/۵۹۴	۰/۳۶۹	۰/۱۸۴	۰/۲۷۹	تعلق اجتماعی	
۰/۰۰۰	۲۶/۸۵۴	۰/۹۰۱	۰/۸۵۵	۰/۲۸۰	کنترل اجتماعی	
۰/۰۰۰	۷/۰۹۶	۰/۴۳۵	۰/۲۵۹	۰/۳۵۰	سرمایه اجتماعی	
۰/۰۰۰	-۳/۰۸۳	-۰/۵۶۵	-۰/۳۹۲	-۰/۱۸۳	مصرف رسانه‌ای	عوامل فرهنگی
۰/۰۰۰	۹/۹۸۱	۰/۵۴۵	۰/۳۸۹	۰/۳۷۱	سرمایه فرهنگی	
۰/۰۰۰	۱۰/۸۱۱	۰/۳۶۴	۰/۲۷۱	۰/۲۰۰	تعلق مذهبی	
۰/۰۰۰	۸/۳۶۱	۰/۲۹۰	۰/۱۱۰	۰/۴۳۴	سبک زندگی ورزشی	
۰/۰۰۴	-۹/۶۰۲	-۰/۲۸۸	-۰/۱۲۰	-۰/۳۴۱	محرومیت نسبی	عوامل اقتصادی
۰/۰۰۱	۱۰/۶۰۷	۰/۲۱۰	۰/۹۵۶	۰/۳۳۱	پایگاه اقتصادی	
۰/۰۰۲	-۴/۶۱۰	-۰/۱۹۸	-۰/۱۴۰	-۰/۲۷۷	فشارهای اقتصادی	
۰/۰۰۰	۱۴/۸۹۲	۰/۲۸۰	۰/۱۷۳	۰/۳۶۷	مشارکت اقتصادی	
۰/۰۰۱	۲/۴۰۰	۰/۶۱۵	۰/۱۱۹	۰/۲۹۰	عزت نفس	عوامل روانی
۰/۰۰۵	-۱۱/۰۸۷	-۰/۴۳۱	-۰/۳۱۲	-۰/۱۵۶	برچسب‌زنی	
۰/۰۰۲	-۸/۲۶۳	-۰/۳۰۵	-۰/۱۰۲	-۰/۲۷۶	تجربه قربانی شدن	
۰/۰۰۰	۱۱/۵۸۹	۰/۲۶۱	۰/۰۳۵	۰/۴۱۲	سلامت روانی	
۰/۰۰۰	-۵/۵۶۲	۰/۳۹۹	-۰/۲۷۱	-۰/۳۳۰	انزوای اجتماعی	

نتایج نشان می‌دهد که:

الف. عوامل اجتماعی مؤثر بر ترس از جرم

- بین رضایت از عملکرد پلیس انتظامی و ترس از جرم رابطه معنی‌داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۱۵ صدم است.
- بین بی‌سازمانی اجتماعی و ترس از جرم رابطه معنی‌داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۴ صدم است.
- بین کنترل اجتماعی و ترس از جرم رابطه معنی‌داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۲۸ صدم است.
- بین تعلق اجتماعی و ترس از جرم رابطه معنی‌داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۲۷ صدم است.
- بین سرمایه اجتماعی و ترس از جرم رابطه معنی‌داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۵ صدم است.

ب. عوامل فرهنگی مؤثر بر ترس از جرم

- بین مصرف رسانه‌ای و ترس از جرم رابطه معنی‌داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۱۸ صدم است.
- بین سرمایه فرهنگی و ترس از جرم رابطه معنی‌داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۷ صدم است.
- بین تعلق مذهبی و ترس از جرم رابطه معنی‌داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۲۰ صدم است.
- بین سبک زندگی ورزشی و ترس از جرم رابطه معنی‌داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۴۳ صدم است.

ج. عوامل اقتصادی مؤثر بر ترس از جرم

- بین محرومیت نسبی و ترس از جرم رابطه معنی‌داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۴ صدم است.

- بین پایگاه اقتصادی و ترس از جرم رابطه معنی داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۳ صدم است.

- بین فشارهای اقتصادی و ترس از جرم رابطه معنی داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۲۷ صدم است.

- بین مشارکت اقتصادی و ترس از جرم رابطه معنی داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۶ صدم است.

د. عوامل روانی مؤثر بر ترس از جرم

- بین عزت نفس و ترس از جرم رابطه معنی داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۲۹ صدم است.

- بین برجسب زنی و ترس از جرم رابطه معنی داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۱۵ صدم است.

- بین تجربه قربانی شدن و ترس از جرم رابطه معنی داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۲۷ صدم است.

- بین سلامت روانی و ترس از جرم رابطه معنی داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۴۱ صدم است.

- بین انزوای اجتماعی و ترس از جرم رابطه معنی داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۳ صدم است.

۶. نتیجه گیری

ترس از جرم به عنوان یک پدیده اجتماعی، ریشه در عوامل چندگانه ای دارد که بر سلامتی روانی، کیفیت زندگی و رفاه ذهنی تأثیر دارد. با توجه به افزایش آسیب ها و مسائل اجتماعی و همراه با آن، شدت یافتن نگرانی اجتماعی خانواده و شهروندان ایرانی نسبت به تهدید یا قربانی شدن توسط مجرمین یا بزهکاران، پژوهش حاضر با مروری بر پژوهش های سابق در فاصله زمانی ۱۳۸۸ الی ۱۴۰۳ به روش فراتحلیل نشان داد که:

الف. عوامل اجتماعی مؤثر بر ترس از جرم

- با افزایش رضایت از عملکرد پلیس انتظامی؛ میزان ترس از جرم کاهش یافته و ضریب اثر آن برابر با ۱۵ صدم است. پلیس در جوامع امروزی یکی از سازوکارهای کنترل اجتماعی است که وظیفه آن توسعه امنیت اجتماعی و کاهش ترس از جرم شهروندان است. عملکرد انتظامی در برخورد با مخلان نظم و امنیت، حضور منظم و گشت‌زنی آن‌ها در محله‌ها و سطح شهر، باعث کاهش ترس از جرم شده و به ارتقای کیفیت امنیت اجتماعی کمک می‌کند.

- هرچه شدت بی‌سازمانی اجتماعی بیشتر؛ به همان میزان ترس از جرم شهروندان بیشتر می‌شود. مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۴ صدم است. ترس از جرم شهروندان محصول درهم‌ریختگی، بی‌نظمی سازمان اجتماعی و فرهنگی و آنومی اجتماعی است. این شرایط باعث می‌شود که ساکنان و شهروندان به هنجارهای اخلاقی - محیطی پایبند نبوده و تخطی از هنجارها و نظم محیطی عادی شده و دچار بی‌تفاوتی اجتماعی نسبت به امنیت محیطی گردند که بسترهای ناامنی و ترس را افزایش می‌دهد. درنهایت شرایط فیزیکی نامناسب محله، عدم برخورد قاطع با مجرمان، حضور بی‌موقع گشت انتظامی، نبود کانکس پلیس در محله و منطقه جرم‌خیز، عدم تعقیب قضایی و پیگیری جدی گزارش‌های مردمی؛ تجمع خرده‌فرهنگ قومی، فقدان تعامل مناسب میان همسایه‌ها، وجود مشاغل کاذب در معابر و محله‌ها و تراکم ناهمگون و زیاد جمعیت و همچنین عدم احساس تعلق مکانی به دلیل منطقه‌گذار و مهاجرپذیر بودن، به افزایش نگرانی و ترس از جرم می‌انجامد.

- هرچه میزان و شدت کنترل اجتماعی (رسمی و غیررسمی) بیشتر؛ به همان میزان از شدت ترس از جرم شهروندان کاسته می‌شود. مقدار ضریب اثر آن برابر با ۲۸ صدم است. هر چه نظارت و کنترل اجتماعی بر محیط اجتماعی بیشتر به همان میزان بسترهای وقوع و تهدیدزایی جرم کاهش می‌یابد. ارتقای کنترل اجتماعی و افزایش توجه به محیط پیرامونی فرد؛ درنهایت زمینه‌های ترس از جرم را کاهش می‌دهد. محله‌هایی که کنترل اجتماعی در آن‌ها درهم‌شکسته؛ در برابر جرم آسیب‌پذیرتر بوده و زمینه‌های ناامنی فراهم می‌شود. کنترل اجتماعی برای کاهش

ترس از جرم مستلزم دخالت گروه‌های همسایه، خانواده و خویشاوندان، نهادهای دولتی و سازمانی است.

- با افزایش میزان تعلق اجتماعی به محله، همسایگان و اجتماع؛ از شدت ترس از جرم کاسته می‌شود. مقدار ضریب اثر آن برابر با ۲۷ صدم است. تعلق اجتماعی؛ نشانگر تعاملات اجتماعی همسایگان و مشارکت ساکنان در اجتماع محلی با تأکید بر الگوهای همسایگی، نظام خویشاوندی، تعلق به محیط و داشتن هویت مکانی-اجتماعی است، این خصیصه با سطوح بالایی از پیوستگی، تعلق خاطر، ثبات سکونت و تعصب اجتماعی به سلامت محیطی و ساکنان همراه بوده و در این شرایط فضا و روزنه‌ای برای انجام کنش‌های بزهکارانه، مجرمانه و ایجاد هراس و وحشت در محیط باقی نمانده و بسترهای احساس امنیت تقویت می‌شود. وقتی افراد باهم تعامل چهره‌به‌چهره داشته؛ در اثر شناخت پایدار و بیشتر؛ نسبت به همدیگر دل‌بستگی و تعلق خاطر داشته و سطح ترس از جرم نیز کاهش می‌یابد.

- هرچه میزان سرمایه اجتماعی میان شهروندان بیشتر؛ به همان میزان از شدت ترس از جرم کاسته می‌شود. مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۵ صدم است. ارتباط، تعامل و انسجام چندجانبه قوی و اعتماد تعمیق‌یافته محیطی باعث می‌شود تا ساکنان نسبت به دنیای بیرون از خود احساس آرامش بیشتری داشته و پیوندهای محله‌ای شامل دوستی، شبکه‌های اجتماعی و زندگی جمعی؛ میزان ترس از جرم و ناامنی آن‌ها را کاهش دهد. ساکنانی که در منطقه‌ای با سرمایه اجتماعی قوی زندگی می‌کنند، قادر هستند به صورت جمعی عمل نموده و محیط منطقه خود را سامان‌دهی نمایند؛ زیرا ترس از جرم نتیجه عدم توانایی ساکنان در خلق سرمایه اجتماعی جهت مبارزه با بی‌نظمی محیطی-اجتماعی است.

ب. عوامل فرهنگی مؤثر بر ترس از جرم

- هرچه میزان مصرف رسانه‌ای در میان شهروندان افزایش یابد، به همان میزان بر شدت ترس از جرم افزوده می‌شود. مقدار ضریب اثر آن برابر با ۱۸ صدم است. حضور در شبکه‌های مجازی، استفاده از رسانه‌های جمعی و عضویت در آن؛ باعث آگاهی و انتشار خبرهای مرتبط با جرائم و ناامنی محیطی شده و این امر به افزایش ترس از جرم می‌انجامد. قربانی شدن افراد و بازنمایی

آن در رسانه، خود برافزایش ناامنی اجتماعی دامن می‌زند. با افزایش آگاهی از جرم، نگرانی افراد نیز بیشتر می‌شود. انتشار اخبار مرتبط با ناامنی اجتماعی و عمومی نیز ترس، یأس و اضطراب ایجاد می‌کند. زمانی که اخباری پیرامون خشونت، سرقت، قتل، نزاع و درگیری و سایر مسائل انتظامی-امنیتی در مطبوعات انتشار یافته یا در تلویزیون به نمایش گذاشته می‌شود، آرامش شهروندان را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

- با افزایش سرمایه فرهنگی شهروندان؛ از میزان ترس از جرم کاسته می‌شود. مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۷ صدم است. افرادی که از سطوح بالاتری از سرمایه فرهنگی برخوردار بوده و از دانش، فرهنگ و آموزه‌های علمی بیشتری برخوردار هستند، به دلیل آگاهی فرهنگی، توان شناختی-تحلیلی، مهارت‌های اجتماعی ویژه برای مقابله با ترس از جرم را یاد گرفته؛ کمتر احساس ناامنی می‌کنند. از کارویژه‌های سرمایه فرهنگی، در دسترسی به اطلاعات، نحوه مقابله با ناامنی و مهارت‌های مواجهه با آن بوده و به ارتقای امنیت شناختی-روانی فرد کمک می‌کند.

- هرچه شدت تعلق مذهبی میان شهروندان بیشتر، به همان اندازه از شدت ترس از جرم کاسته می‌شود. مقدار ضریب اثر آن برابر با ۲۰ صدم است. تعلق دینی با ایجاد پیوند و انسجام میان جامعه محلی و اتصال فرد به الهام‌های روحانی و معنوی همراه با توسعه شبکه اجتماعی و تعامل مدنی؛ میزان ناامنی و نگرانی آن‌ها را تحت تأثیر قرار داده و کنترل می‌کند؛ به طوری که کارکردهای مهم دین؛ توسعه حس مسئولیت‌پذیری، تعهد جمعی و دفاع اجتماعی از مرزهای محیطی در برابر ناهنجاری اجتماعی و داشتن حمایت معنوی است. خلق پیوندهای ذهنی-عینی مستحکم و رضایت اجتماعی از خود در اثر دین‌داری؛ میزان استرس و ترس از جرم را کاهش می‌دهد.

- با افزایش سبک زندگی ورزشی از میزان ترس از جرم شهروندان کاسته شده و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۴۳ صدم است. به طوری که سبک ورزشی؛ با ایجاد انجمن‌های محلی، ورزشی و تقویت سرمایه اجتماعی ناشی از آن، فرد را از انزوا و تنهایی نجات داده و ضمن ارتقای سلامت فیزیکی-جسمانی و روانی، به افزایش نشاط و سرزندگی اجتماعی کمک نموده و باعث ارتقای اعتماد به نفس و قدرت در برخوردها با محیط‌های ناامن و شرایط اضطرب‌زا

می‌شود. براین اساس تقویت شبکه‌های اجتماعی، خودباوری و آمادگی جسمانی-روانی، خود مکانیسم مؤثری برای کاهش ترس از جرم است. در نهایت ارتباط سبک ورزشی با کاهش ترس از جرم، در تاب‌آوری فیزیکی-روانی و کاهش نامالایمات و ارتقای بهزیستی اجتماعی است.

ج. عوامل اقتصادی مؤثر بر ترس از جرم

- با افزایش میزان محرومیت نسبی؛ بر شدت ترس از جرم افزوده شده و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۴ صدم است. محرومیت نسبی نشانگر عدم توازن میان امکانات و نیازهای اقتصادی-اجتماعی و احساس بی‌عدالتی از سوی شهروندان است. محرومیت نسبی همراه با احساس بی‌عدالتی، فقر، شکاف طبقاتی و اجتماعی، باعث افزایش مجرمان و بزهکاران در منطقه شده و این امر به بی‌ثباتی سکونت و افزایش مهاجران کمک می‌کند، در این حالت میزان سرمایه محیطی و شبکه‌های کنترلی از بین رفته و به‌مرور ناامنی و ترس از جرم، محیط را فرامی‌گیرد.

- با ارتقای پایگاه اقتصادی-اجتماعی شهروندان، از میزان ترس از جرم آن‌ها کاسته شده و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۳ صدم است. با افزایش پایگاه اقتصادی فرد، ایجاد آرامش و نبود دغدغه ذهنی و احساس ناامنی مالی، از نگرانی وی کاسته شده و همچنین فرد به دلیل پایگاه اقتصادی خود در محیط‌های امن، قابل کنترل و دارای هویت و تعلق مکانی زندگی می‌کند که ساکنان آن‌ها را غریبه‌ها تشکیل نمی‌دهند و میزانی جرائم خشن به دلیل نگرانی محلی، دید طبیعی و فضای قابل دفاع کمتر بوده و سطح امنیت اجتماعی افزایش می‌یابد.

- هرچه میزان فشارهای اقتصادی (بیکاری، فقر، گرانی، تورم) بر شهروندان بیشتر؛ به همان میزان ترس از جرم آن‌ها افزایش یافته و مقدار این ضریب اثر برابر با ۲۷ صدم است. افرادی که در وضعیت مالی و اقتصادی نامساعدی زندگی می‌کنند، به‌مرور پیوندهای خود را با محیط اجتماعی از دست داده و خود را بدون حامی درک می‌کنند. فقدان حمایت عاطفی در اثر گسست از محیط زندگی، تضعیف پیوندهای فردی-اجتماعی و فشارهای روانی، فرد را نسبت به جرائم آسیب‌پذیرتر نموده و منجر به نگرانی بیشتر آن‌ها می‌شود. در اثر تغییرات سریع اقتصادی خانواده‌های کم‌درآمد و طبقات پایین از مناطق مرکزی و مرفه شهر به‌سوی مناطق حاشیه و کم‌برخوردار مهاجرت نموده و این امر به تمرکز فقر مهاجران و بیکاران ناشی از فشارهای

اقتصادی منجر می‌شود، به گونه‌ای که جمعیت محروم در بیشتر محله‌های شهری با بیشترین بی‌سازمانی و بی‌نظمی متمرکز می‌شوند. چنین شرایطی مستعد فعالیت‌های جنایی، خشونت و سایر فعالیت‌های غیرقانونی بوده و زمینه نگرانی و ترس از جرم را افزایش می‌دهد.

- با افزایش میزان مشارکت اقتصادی شهروندان از شدت ترس از جرم آن‌ها کاسته شده و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۶ صدم است. مشارکت اقتصادی نشانگر حضور فعال فرد در عرصه شغلی، بازار کار و مشغولیت شغلی است. با افزایش مشارکت اقتصادی، ایجاد واحدهای تولیدی و داشتن شغل ایمن و درآمد مکفی، ضمن کاهش بزهکاری و مجرمان اجتماعی در اثر فضای کسب‌وکار مساعد، خود فرد نیز احساس امنیت اجتماعی بیشتری کرده و خود را در معرض تهدید سارقان، کیف‌قاپان و افراد خطرآفرین جانی-مالی نمی‌بیند. هرچه شدت شاخص بیکاری، تورم، ضریب جینی و بار تکفل اقتصادی بر خانواده کاهش یابد و در کنار آن؛ با افزایش مهارت‌های شغلی نظیر صنایع دستی و تولید کالاهای مصرفی، ایجاد و توسعه کسب‌وکار، عرضه و بازاریابی محصولات خانگی، فراهم‌سازی اعتبارات و امکانات مورد نیاز اشتغال خانگی؛ احساس امنیت اجتماعی افزایش و میزان ترس از جرم نیز کاهش می‌یابد.

د. عوامل روانی مؤثر بر ترس از جرم

- هرچه میزان عزت نفس بیشتر شود، به همان میزان از شدت ترس از جرم شهروندان کاسته شده و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۲۹ صدم است. اعتمادبه‌نفس یکی از مهم‌ترین عوامل روانی-شخصیتی است که فرد را در برابر آسیب‌ها، اختلال فکری و رفتاری محافظت می‌کند. در صورتی که افراد دارای اعتمادبه‌نفس پایینی باشند، به دلیل کم‌رویی، ناکامی روانی و کاهش تعاملات اجتماعی؛ احتمال احساس ناامنی و ترس از جرم بیشتر است. هم‌چنین وقتی افراد در یک جامعه، جمع یا گروه، احساس بی‌منزلفتی نموده و خود را انسان مفید، ارزشمند و اثربخشی تصور نکنند، میزان ترس از جرم در آن‌ها افزایش می‌یابد.

- با شدت یافتن برچسب‌زنی بر شهروندان؛ میزان ترس از جرم افزایش یافته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۱۵ صدم است. برچسب‌زنی نوعی نگرش منفی از سوی اجتماع، گروه، محله و خانواده و سایر گروه‌ها بر افرادی است که باعث تخریب هویت، اعتماد اجتماعی و خلاقیت

فردی می‌شود. این برجسب منجر به خودپنداره منفی و کاهش عزت نفس فرد در زندگی شده و فرد بیشتر دچار ترس از جرم و ناامنی روانی می‌شود. از پیامدهای آن احساس بی‌کفایتی، فقدان احساس منزلت اجتماعی و احساس بی‌هویتی بوده و این امر فرد را در جامعه دچار آسیب‌پذیری و ناتوانی می‌کند. برجسب منحرف، معتاد، مجرم، مطلقه و غیره، باعث طرد اجتماعی، عزلت‌گزینی و گوشه‌نشینی فرد در جامعه مدرن و کاهش تعامل و پیوندهای آن با جمع شده و در اثر این شرایط، ترس از جرم نیز افزایش می‌یابد.

- بین تجربه قربانی شدن و ترس از جرم رابطه معنی‌داری وجود داشته و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۲۷ صدم است. سابقه بزه‌دیدگی و تجربه قبلی قربانی شدن؛ نقش مهمی در افزایش احساس ناامنی و ترس از جرم دارد. به این معنی افرادی که جرم را به‌طور مستقیم تجربه کرده‌اند، بیش از آن‌هایی که جرم را غیرمستقیم تجربه کرده‌اند، دچار ترس از جرم می‌شوند. همچنین افراد قربانی شده (مستقیم یا غیرمستقیم) بیشتر از افراد غیر قربانی، از جرم هراس داشته و مواجهه شخص با جرائم باعث افزایش ترس از جرم می‌گردد. مواجهه با جرم در حالت مستقیم بر خود فرد حادث شده و در حالت غیرمستقیم به وسیله رسانه همگانی یا شنیدن تجربه مواجهه با جرم از طریق ارتباط با اعضای خانواده، فامیل، همسایه و سایرین، رخ می‌دهد، این امر باعث تخریب اجتماع و به وجود آمدن اثرات جبران‌ناپذیر نظیر کاهش احساس امنیت، گسترش بی‌اعتمادی و کاهش مشارکت اجتماعی شهروندان در جامعه می‌شود.

- با ارتقای سلامت روانی شهروندان؛ از شدت ترس از جرم آن‌ها کاسته شده و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۴۱ صدم است. سلامت روانی؛ شخصیت بهنجار و عدم بحران هویت؛ باعث افزایش اعتماد به نفس شده و فرد نسبت به مسائل روزمره زندگی دچار ترس و ناامنی می‌گردد. سلامت، تندرستی، درک فرد از توانایی انجام کار مفید، شادزیستی مؤثر و احساس ارزشمندی و توانایی مشارکت و حضور در جامعه است، به طوری که این امر موجب آسایش ذهنی، خودتوانمندی، کفایت و ارزشمندی شده و این امر زمینه توسعه و رشد فردی، خانوادگی و شغلی، خلاقیت و نوآوری را فراهم می‌کند و نشانگر توانایی و خلاقیت فردی است. هرچه میزان

سلامت روانی بیشتر، به همان اندازه از شدت نگرانی، دلهره و ترس فرد از جرائم اجتماعی کاسته می‌شود.

- با گرایش شهروندان به انزوای اجتماعی، بر میزان و شدت ترس از جرم آن‌ها افزوده شده و مقدار ضریب اثر آن برابر با ۳۳ صدم است. با افزایش انزوای اجتماعی، تنهایی و بریده شدن فرد از اجتماع، گروه‌های اجتماعی، حلقه‌های دوستان و شبکه‌های اجتماعی؛ از میزان حمایت مادی-عاطفی کاسته شده و فرد خود را در برابر مسائل اجتماعی عاجز و ناتوان درک می‌کند. در نتیجه به هنگام مواجهه با پیشامدهای زندگی؛ دچار اضطراب و ناامنی شده و احساس ترس می‌کند.

کتابنامه

۱. ابراهیمی جم، س؛ و احمدیان، ر. (۱۳۹۳). علل شکل‌گیری بی‌دفاع شهری در پایانه غرب تهران، فصلنامه پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، ۴(۱)، ۵۳-۷۶.
۲. احمدی، ح؛ و عربی، ع. (۱۳۹۱). رابطه بین ساختار محله‌ای و ترس از جرم (مورد مطالعه: شهر کرج)، فصلنامه انتظام اجتماعی، ۵(۱)، ۳۷-۶۰.
۳. احمدی، ح؛ عربی، ع؛ و حکیمی‌نیا، ب. (۱۳۹۲). بررسی رابطه مصرف رسانه‌ای و ترس از جرم (مورد مطالعه: شهر کرج)، مطالعات جامعه‌شناختی شهری، ۳(۷)، ۱-۲۴.
۴. احمدی، ح؛ عربی، ع؛ و صادق‌زاده‌تبریزی، م. (۱۳۹۱). بررسی مقایسه‌ای عوامل مرتبط با ترس از جرم زنان و مردان؛ مطالعه موردی زنان و مردان ساکن شهر کرج، فصلنامه علمی - پژوهشی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، ۶(۱۸)، ۱-۲۲.
۵. احمدی، حبیب؛ سروش، مریم؛ و افراسیابی، حسن. (۱۳۸۸). ترس از جرم در مناطق جرم‌خیز شهر شیراز، فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۰(۲)، ۶۵-۸۰.
۶. اسماعیلی، ع. (۱۳۸۶). بررسی میزان احساس امنیت زنان شهر مشهد و عوامل مؤثر بر آن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم اجتماعی، دانشگاه فردوسی مشهد، گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دکتر شریعتی.

۷. باپیری، ا؛ کمربگی، خ؛ و درویشی، ف. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر میزان احساس امنیت اجتماعی و برخی عوامل مرتبط با آن (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان ایلام)، فصلنامه فرهنگ ایلام، ۱۶(۴۶)، ۷۵-۹۰.
۸. براری، ع.ر؛ عباسی اسفجیر، ع.ا؛ و رحمانی فیروزجاء، ع. (۱۳۹۸). ساخت و اعتباریابی ابزار سنجش ترس از جرم زنان، دو فصلنامه پژوهش‌های انتظامی-اجتماعی زنان و خانواده، ۷(۱۲)، ۲۵۵-۲۷۲.
۹. بیات، ن؛ پورغلامی، م.ر؛ اصلانلو، ع؛ و طالبیان کیاکلاویه، ف. (۱۳۹۷). ترس از جرم در فضاهای عمومی شهری؛ مورد مطالعه: جامعه زنان منطقه ۱۲ شهرداری تهران، دو فصلنامه پژوهش‌های انتظامی-اجتماعی زنان و خانواده، ۶(۱)، ۱۱۰-۱۲۹.
۱۰. پنج‌تنی، م. (۱۳۹۳). تحلیل جامعه‌شناختی ترس از جرم: آزمون تجربی نظریه‌های اثربخشی جمعی و پنجره‌های شکسته، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه مازندران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۱۱. ثانی، ش. (۱۴۰۱). ترس از جرم، میزان و عوامل (مورد مطالعه: شهر پردیس)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق.
۱۲. جلیلی، م؛ عینی‌فر، ع؛ مدنی، ر؛ و بروس، ج. (۱۴۰۰). تأثیر محدوده کالبدی مجموعه مسکونی بر ترس از جرم ساکنان، فصلنامه معماری و شهرسازی ایران، ۲۲(۱)، ۱۸۹-۲۰۴.
۱۳. جهانی، س. (۱۳۹۰). ترس از جرم در فضاهای عمومی شهر مشهد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۱۴. حبیبی، ف. (۱۳۹۲). بررسی عوامل اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی مؤثر بر ترس از جرم: مطالعه موردی: شهروندان اهواز، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز.
۱۵. حاتمی‌نژاد، ح؛ و بابر، م. (۱۳۹۲). تبیین نقش فضاهای شهری در پیشگیری از وقوع جرم و ایجاد امنیت، فصلنامه سپهر، ۲۲(۸۷)، ۶۸-۷۶.
۱۶. حاجیان، م. (۱۴۰۱). بررسی جامعه‌شناختی ترس از جرم در ساختار اجتماعی و عملکرد پلیس در کشور، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ۴(۷۲)، ۲۵-۶۴.
۱۷. حسینی‌نثار، م؛ و قاسمی، ع. (۱۳۹۱). بررسی احساس امنیت و عوامل مؤثر بر آن در کشور، چهارمین کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، تهران، سازمان ملی جوانان.

۱۸. خراسانی، م.ا؛ توانا، م؛ و صوفی‌نیستانی، م. (۱۳۹۶). سنجش رابطه محیط با ترس از جرم در مجموعه‌های مسکن مهر (مطالعه موردی: شهرستان پاکدشت)، پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۵(۴)، ۵۱۵-۵۳۷.
۱۹. دیلینی، ت. (۱۳۹۱). نظریه کلاسیک جامعه‌شناسی، (ب. صدیقی؛ و و. طلوعی. مترجمان)، تهران: نشر نی.
۲۰. ربانی‌خوراسگانی، ر؛ و همتی، ر. (۱۳۸۸). تبیین جامعه‌شناختی ترس از جرم (مورد مطالعه: شهروندان زنجان)، مجله جامعه‌شناسی ایران، ۹(۳)، ۵۸-۸۸.
۲۱. سبزه‌ای، م.ت؛ و مرادی، گ. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر عوامل اجتماعی مؤثر بر ایجاد فاصله اجتماعی و ترس از جرم و ناهنجاری بین دو قوم کرد و لک در شهر کرمانشاه، مطالعات جامعه‌شناختی شهری، ۵(۱۴)، ۱۶۱-۱۸۴.
۲۲. سجادیان، ن. (۱۳۹۴). ارزیابی نقش طایفه‌گرایی در احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: شهر ایذه)، فصلنامه علمی پژوهشی اطلاعات جغرافیایی، ۲۴(۹۴)، ۶۰-۷۶.
۲۳. سراج‌زاده، س.ح؛ و گیلانی، ا. (۱۳۸۹). بی‌سازمانی اجتماعی و ترس از جرم (مطالعه مقایسه‌ای مناطق ۳ و ۱۲ شهر تهران)، فصلنامه علمی - پژوهشی رفاه اجتماعی، ۱۰(۳۴)، ۲۲۳-۲۴۴.
۲۴. سراج‌زاده، س.ح؛ و نوربخش، ا. (۱۳۸۹). بررسی رابطه توسعه اقتصادی و اجتماعی با جرم زنان در ایران، مجله مطالعات زنان، ۶(۳)، ۳۱-۵۳.
۲۵. سهراب‌زاده، م؛ عشایری، ط؛ و حسنونند، ا. (۱۳۹۳). تبیین جامعه‌شناختی ترس از جرم (پیمایش مناطق حاشیه‌نشین شهر تبریز در سال ۱۳۹۳)، مجله مطالعات امنیت اجتماعی، ۴(۱۲)، ۸۷-۱۲۲.
۲۶. سیدزاده‌ثانی، م. (۱۳۹۲). ترس از جرم در مشهد، پژوهشنامه حقوق کیفری، ۴(۲)، ۱۱-۲۳.
۲۷. شکوری‌اصل، ش. (۱۳۹۵). ترس از جرم در بانوان در فضاهای شهری، مجله پژوهش‌نامه زنان، ۱(۴)، ۸۵-۱۰۸.
۲۸. شهدادخواج‌عسگری، ع؛ و زنجانی‌زاده‌اعزازی، ه. (۱۳۸۷). علت‌ها و پیامدهای ترس از جرم در بین زنان، مجله مطالعات اجتماعی ایران، ۲(۳)، ۱۱۸-۱۶۲.
۲۹. صابری‌فر، ر. (۱۴۰۱). مطالعه عوامل اثرگذار بر میزان ترس از جرم در محلات مسکونی با نگاهی به نظریه دام کمیابی (نمونه موردی: شهر اهواز)، نشریه سیاست‌گذاری شهری و منطقه‌ای، ۱(۲)، ۲۹-۴۴.

۳۰. صدیق‌سروستانی، ر؛ و نصرافهانی، آ. (۱۳۹۱). مطالعه عوامل مؤثر بر ترس از جرم در محله‌های شهری، مطالعه محله‌ای در منطقه ۵ شهر تهران، *مجله مسائل اجتماعی ایران*، ۳(۱)، ۱۴۹-۱۷۶.
۳۱. صرافی، م؛ توکلی‌نیا، ج؛ و احمدی، ل. (۱۳۹۸). تحلیل پدیده ترس از جرم در الگوهای جابه‌جایی روزمره زنان (مطالعه موردی: منطقه ۶ شهرداری تهران)، *مجله پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری*، ۱۷(۱)، ۲۱-۳۸.
۳۲. ظاهری، ز؛ نعت‌الهی، ز؛ و سلطانی‌بهرام، س. (۱۴۰۳). پیوند محله‌ای و کاهش احساس ترس از جرم (مورد مطالعه شهروندان بالای ۱۵ سال شهرستان کاشان)، *فصلنامه امنیت ملی*، ۱۴(۵۳)، ۹-۴۸.
۳۳. عباسی‌اسفنجیر، ع؛ رحمانی‌فیروزجاه، ع. (۱۳۸۹). محله‌ها و روابط همسایگی، مکانیسمی ساختاری در ایجاد جرم، *مطالعات علوم اجتماعی ایران*، ۱(۳)، ۹۱-۱۱۲.
۳۴. عبدالله‌پور، م. (۱۳۹۱). بررسی میزان ترس از جرم در فضاهای شهری و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه مازندران، گروه علوم اجتماعی.
۳۵. عبدالملکی، ا؛ زاهدی‌مازندرانی، م. ج؛ ملکی، ا؛ و علی‌اکبری، ا. (۱۳۹۶). تبیین جامعه‌شناختی ترس از جرم در شهر تهران، *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*، ۳(۵۱)، ۲۳۱-۲۶۰.
۳۶. عربی، ع. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین ویژگی‌های فردی، ساختار محله و ترس از جرم (مطالعه موردی: شهر کرج)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
۳۷. عشایری، ط؛ و حسونند، ا. (۱۴۰۰). رابطه بین تعلق اجتماعی و ترس از جرم در شهر اردبیل، *پژوهشنامه جغرافیای انتظامی*، ۴(۳۶)، ۹۵-۱۲۴.
۳۸. عشایری، ط؛ و نیازی، م. (۱۴۰۲). جامعه‌شناسی ترس از جرم، تهران: نشر جامعه‌شناسان.
۳۹. علیخواه، ف؛ و نجیبی‌ربیعی، م. (۱۳۸۵). زنان و ترس از جرم در فضاهای شهری، *مجله رفاه اجتماعی*، ۶(۲۲)، ۱۰۹-۱۳۲.
۴۰. علیزاده‌اقدم، م. ب؛ و عباس‌زاده، م؛ کوهی، ک؛ و افشار، س. (۱۳۹۹). مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی با ترس از جرم (مورد مطالعه: حاشیه‌نشینان شهر تبریز)، *دو فصلنامه جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه*، ۹(۱)، ۲۵-۴۴.
۴۱. علیوردی‌نیا، ا؛ و جانعلیزاده، ح؛ و پنج‌تنی، م. (۱۳۹۵). تحلیل جامعه‌شناختی ترس از جرم، آزمون تجربی نظریه‌های اثربخشی جمعی و پنجره‌های شکسته، *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۷(۶۱)، ۴۳-۶۶.

۴۲. فرخجسته و.س؛ و عبدلهی، ر. (۱۳۹۸). بررسی رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک های دل بستگی با ترس از جرم در جامعه زنان معتاد بزهرکار شهر تهران، دو فصلنامه پژوهش های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده، ۱(۱)، ۷۳-۹۰.
۴۳. قلیچ، م؛ و عماری، ح. (۱۳۹۲). درآمدی بر فضای بی دفاع شهری، تهران: انتشارات تیسرا.
۴۴. کاویانی، ا؛ و پورقهرمانی، ب. (۱۳۹۵). عوامل ترس از جرم در مناطق حاشیه ای جنوب شهر تبریز، فصلنامه انتظام اجتماعی، ۱(۴)، ۸-۳۲.
۴۵. گیدنز، آتونی. (۱۳۸۰). معنای مدرنیت، ترجمه علی اصغر سعیدی، تهران: نشر کویر.
۴۶. لطف اله، م. (۱۳۹۳). بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر ترس از جرم در بین زنان. پایان نامه کارشناسی ارشد جامعه شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز.
۴۷. محسنی تبریزی، ع؛ قهرمانی، س؛ و یاهک، س. (۱۳۹۰). فضای بی دفاع شهری و خشونت (مورد مطالعه: فضاهای بی دفاع شهر تهران)، جامعه شناسی کاربردی، ۲۲(۴۴)، ۵۱-۷۰.
۴۸. مرادی، ر؛ احمدی، س؛ و جم نژاد، س. (۱۳۹۸). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و فرهنگی با ترس از جرم بین سالمندان شهر شیراز، پژوهش های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۲۴(۱)، ۱۹-۳۶.
۴۹. مرصوصی، ن؛ و خزایی، ک. (۱۳۹۳). توزیع خدمات شهری و نقش آن در توسعه پایدار شهر (مطالعه موردی: مادر شهر تهران)، فصلنامه علمی - پژوهشی پژوهش و برنامه ریزی شهری، ۵(۱۸)، ۲۱-۴۰.
۵۰. نایی، ه؛ و سلیمانی، م. (۱۳۹۶). بررسی رابطه وضعیت کالبدی-فضایی، جرم و احساس امنیت در فضاهای شهری (مطالعه موردی: پیاده روها در شهر خرم آباد)، فصلنامه مطالعه جامعه شناختی شهری، ۱۲(۲۲)، ۲-۲۲.
۵۱. نبوی، ع؛ و چبیشه، ف. (۱۳۹۴). بررسی برخی عوامل اجتماعی مؤثر بر ترس از جرم و پیامدهای آن (مورد مطالعه: شهروندان ۱۸ سال و بالاتر اهواز)، مطالعات علوم اجتماعی ایران، ۱۲(۴۴)، ۱۱۴-۱۲۸.
۵۲. نبی زاده، م؛ و نصرتی، م. (۱۴۰۲). تحلیل تطبیقی ترس از جرم در محلات شهری با استفاده از مدل محیطی (مطالعه موردی: محله گلزار و محله پاره بیجار شهر رشت)، فصلنامه پژوهش های جغرافیای اجتماعی، ۱۲(۴۸)، ۴۹-۹۷.

۵۳. یوسفی، ع؛ و جوهری، ل. (۱۳۹۳)، فضاهاى بی دفاع در شهر و حس ترس، پدیدارشناسی تجربه عبور از پل های زیرگذر در مشهد، فصلنامه جغرافیا و مخاطره محیطی، ۴(۱)، ۱۲۹-۱۴۳.

54. Blackwell, W., & Hoboken, NJ. (2013). Prediction of crime (issues in measurement). *Encyclopedia of criminology and criminal justice*. N1, 1-13.
55. Box, S., Hale, C., & Andrews, G. (1988). Explaining Fear of Crime, *British Journal of Criminology*, 28, 340-356.
56. Carro, D., S. Valera., & Vidal, T. (2010). Perceived insecurity and fear of crime in a city with low crime rates Quality & Quantity. *Journal human*, Feb2010, Vol. 44. Issue 2, 12, 303-314.
57. De Donder, L., Buffel, T., Verte, D., Dury, Sarah., & Witte, N. (2009). Feelings of Insecurity in Contex: Theoretical Perspectives for Studing Fear of Crime in Late Life, *International Journal of Economics and Finance*, Vol 1, No 1, 1-20.
58. Dolan, P., & Peasgood, T. (2007). Estimating the Economic and Social Costs of the Fear of Crime, *the British Journal of Criminology*, Volume 47, Issue 1, 1 January 2007, 121-132. <https://doi.org/10.1093/bjc/azl015>.
59. Ferraro, K. (1995). *Fear of Crime Interpreting Victimization Risk*, New York: Suny Press.
60. Ferraro, K.F., & Lagrange, R. (1987). The Measurement of Fear of Crime. *Sociological Inquiry*, 57, 70-101.
61. Garofalo, J., & Laub, J. (1978). The Fear of Crime: Broadening our Perspective, *Victimology* N3, 242-253.
62. Hollis, M.E., Downey. S., del Carmen. A., & Dobbs. R.R. (2017). The relationship between media portrayals and crime: perceptions of fear of crime among citizens. *Crime Prev Commun Saf* 19(1), 46-60.
63. Jackson, J., & Gray, E. (2010). Functional fear and public insecurities about crime'. *British Journal of Criminology* 50(1), 1-22.
64. Jaehyung Park, A. (2008). Modeling the Role of Fear of Crime in Pedestrian Navigation, A dissertation for degree of Doctor of Philosophy, Simon Fraser University.
65. Kleck, G., & Baker Jackson, D. (2017). Does Crime Cause Punitiveness?. *Crime & Delinquency*, Vol. 63 (12), 1572-1599.
66. Mays, M. (2001). *The Structural Determinants of Fear of Crime*, Ph. D dissertation, The University of Texas at Arlington.

67. McCrea, R., Tung-Kai, S., John, W., & Stimson, J. R. (2005). Fear of Crime in Brisbane; Individual, Social and Neighbourhood Factors in Perspective", *Journal of Sociology*, 41, 7-27.
68. Prieto, C. R., & Richard Bishop, S. (2018). Fear of crime: the impact of different distributions of victimization, *PALGRAVE COMMUNICATIONS* 4, N 46. | DOI: 10.1057/s41599-018-0094-8.
69. Tandogan, O., & Ilhan, B. S. (2016). Fear of crime in public spaces: From the view of women living in cities. *Procedia engineering*, 161, 2011-2018. Retrieved from: doi: 10.1016/j.proeng.2016.08.795.
70. Warr, M. (1985). Fear of rape amongst urban women. *Social Problems*. 32, 50-238.